

A 100 éves Református Szemle Szerkesztőségének jubileumi nyílt ülése

Kolozsvár, 2007. november 9.

Az Erdélyi Református Egyházkerület püspöki székházának tanácstermében délelőtt 10 órakor kezdődött a 100 éves Református Szemle Szerkesztőségének jubileumi nyílt ülése. Az alkalomra berendezett terem egyik oldalára Sipos Gábor történész, egyházkerületi levéltáros és munkatársa, Ósz Sándor Előd alkalmi mutatós kiállítást rendezett be a Református Szemle százéves történetének anyagából, a változó külsejű számokból, a szerkesztői munka emlékeiből és a levelezéséből; az egyik asztalon pedig a Református Szemle teljes anyagának hosszú kötet sorát lehetett megtekinteni. A száz évnyi Szemle-anyag digitalizált próbaváltozatát számítógépen lehetett kipróbálni. Ennek végső és teljes változata az után lesz hozzáférhető a nagyközönség számára, amikor megjelenik a századik év utolsó két száma és a program szerkesztői ezt az anyagot is beépítik a programba.

A folyóirat korábbi szerkesztőiből, a hazai és külföldi szerzőkből, a lap munkatársaiból és olvasóiból álló gyülekezet előtt Pap Géza, az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke tartott áhítatot (Zsolt 90). Adorjáni Zoltán főszerkesztő bevezető szavai után Buzogány Dezső felelős szerkesztő, egyháztörténész beszélt a Református Szemle indulásáról. Ezt követték azok az előadások, amelyek teológiai diszciplínánként értékelték ki a 100 éves lapban megjelent anyagot. Marjovszky Tibor (Debreceni Református Hittudományi Egyetem – DRHE) előadása az ószövetségi tanulmányokra adott rálátást. Az újszövetségi anyagot Győri István (Sárospataki Református Teológiai Akadémia) mutatta be. A gyakorlati teológiát ifj. Fekete Károly és Bodó Sára (DRHE), a rendszeres teológiai Fazakas Sándor, DRHE rektora, az egyháztörténetit pedig Dienes Dénes (Sárospataki Református Teológiai Akadémia). Mivel Szabadi István egyháztörténész (DRHE) nem lehetett jelen, ő olvasta fel az általa előkészített kiértékelést is.

Az előadásokat a volt főszerkesztőkhöz intézet köszönetnyilvánítás követte, amelyhez hozzátartozott az ez alkalomra készített

Pap Géza püspök

Centenárium oklevelek átnyújtása Tőkés István és Gálfy Zoltán főszerkesztőknek. Ez után Tőkés István volt főszerkesztő tekintett vissza a hajdani szerkesztői munka ma már többnyire ismeretlen vonatkozásaira. A főszerkesztő és felelős szerkesztő a következő napon nyújtotta át az elismerő oklevelet Bustya Dezső volt főszerkesztőnek, aki szolgálati elfoglaltság miatt nem tudott megjelenni a jubileumi ünnepségen.

A 100 éves Református Szemle Szerkesztőségének jubileumi nyílt ülése állófogadással végződött.

A következő oldalakon sorban közöljük az elhangzott beszédek és előadások szerkesztett változatát. (Az elmondott előadások némelyike itt a teljes, illetve a kibővített formájában olvasható, ugyanis az ünnepség idői kerete nem nyújtott lehetőséget a kiemertő tanulmányok teljes egészében történő előadására.)

Jubileumi bevező szavak

Tisztelt meghívottaink, a Református Szemle volt szerkesztői, főtiszteletű püspök úr, előadók, szerzők és munkatársak, igen tisztelt vendégeink! Kedves Testvéreim!

Szeretettel köszöntöm mindannyiukat. Köszönjük, hogy eljöttek rendezvényünkre, amelyen a Református Szemle megjelenésének 100. évfordulóját ünnepeljük.

Különösen örülünk annak, hogy körünkben lehetnek a Református Szemle volt szerkesztői: Tőkés István és Gálfy Zoltán professzor urak. Sajnáljuk, hogy Bustya Dezső nyugalmazott lelkipásztor, volt főszerkesztő nem lehet itt a hirtelen elhunyt Csiha Kálmán nyugalmazott püspök holnapi temetése miatt. A püspök úr halála mindenkit megdöbbentett. Itt is kérjük Istent, hogy adjon vigasztalást azoknak, aki gyászolják őt, és legyen Bustya Dezső lelkipásztor testvérünkkel, hogy Lélekkel teljesen hirdethesse a vigasztaló evangéliumot.

Ünnepi rendezvényünket így neveztük meg: *a 100 éves Református Szemle Szerkesztőségének jubileumi nyílt ülése*. Ez részünkről egy frissebb hagyomány ápolása kíván lenni, ugyanis 2004 júniusában már tartottunk ünnepélyes nyílt ülést.¹ De azért is döntöttük e megnevezés mellett, mert a 100 éves Református Szemle mögött, akárcsak minden lap mögött, olyan széles körű szerzői és munkatársi közösség áll, amelyet a mindenkori szerkesztőség fog össze. Piaci hasonlattal: a mindenkori szerkesztőség átveszi a lelki, szellemi és tudományos termékeket, azokat megfelelő formában csomagolja, és hozzáférhetővé teszi mindenki számára.

A jubileumi nyílt ülés megnevezéssel tehát azt kívánjuk érzékeltetni, hogy itt 100 esztendő fáradozásának gyümölcsei felett örvendezünk, s egyben azokra a szerzőkre és munkatársakra tekintünk, akik felsorakoztak a mindenkori szerkesztőség mögött.

100 éves tehát a Református Szemle.

Nem rövid idő ez egy folyóirat életében, amely több más laphoz képest, megszakítás nélkül jelent meg. E 100 év, mint minden jó, amit az ember kaphat, átvehet és felvállal: áldás és teher, öröm és gond, büszkeség és felelősség... De leginkább felelősség.

Most azonban az örömeire kell ráhangolódnunk, s ebben az örvendezésben a hálára – a korábbi szerkesztők és munkatársak iránt is –, hogy olyan munkát végeztek és hagytak

¹ Ld. A Református Szemle szerkesztőségi nyílt ülése. Kolozsvár, 2004. június 9. In: *Református Szemle* 2004/6, 623–641. Ezen a szerkesztőség Kozma Zsolt teológiai munkásságát méltatta és kitüntette a *Pro Scientia Sacra* oklevéllel. A beszámoló részletesen közli az akkor elhangzottakat.

ránk, melynek fontossága és jelentősége felől sokan meggyőződtek mind Erdélyben, mind Erdély határain kívül.

Hálásoknak kell lennünk azért is, hogy folytathatjuk ezt a munkát. Kiváltság ez. Ilyen tekintetben csak ismételni tudjuk Vásárhelyi János hajdani püspököt, aki a Szemle 50. évfordulójára megjelentetett, jubileumi szám előszavában ezt írta: *Kegyelettel emlékezünk meg a Szemle érdemes, de már halott munkatársairól, szerkesztőiről, és hálásan gondolunk az élőkre, akik még most is hozzá tudnak járulni a Szemle gazdagításához*.²

Hosszú volna felsorolni mindannyiuk nevét. Mégis említsük meg legalább azokat a már elhunyt szerkesztőket, akik összefogták a hajdani szerzőket és munkatársakat: Nagy Károly, Ravasz László, Makkai Sándor, Tavaszgy Sándor, Vásárhelyi János, Darkó Ákos, id. Dávid Gyula, Nagy László.³

A Református Szemle 100 esztendejét ünnepeljük.

100 esztendő már történelem. Ehhez képest a mai ünneplés, még ha 100 éves jubileum is, csak múlt felvillanás, röpké jelenség. A Református Szemlének viszont történelme van: folytonos munkával, szerkesztéssel és megjelentetéssel. Átfogta az idöket és munkatársai nemzedékeit. Túlélte hajdani megszüloit, gondozóit s azoknak utódait; mert lelki és szellemi munkát és értékeket hagyományozott át és olyan javakat gyarapított, amelyek felette állnak az időre szabott emberi életnek. Egyben kitörülhetetlenül rögzítette mindazt, amire képesek voltunk: egy évszázad sokrétű egyházi, teológiai és szellemi törekvését.

Az ünneplés rövid. Mégis szükségünk van rá. De nem önmagáért. Már az ószövet-ségi hívő is tudta, hogy Isten a történelem és a nemzedékek Ura. Hogy mindennek megvan a maga rendelt ideje; hogy sem jó, sem rossz nem múlik el nyomtalanul; hogy mindennek célja, rendeltetése, kibontakozása, majd beteljesülése van. Ezért az általunk óhajtott ünneplésnek is Istentől rendelt értelme kell hogy legyen: rövid időbe össze kell sűrítene a múltat, a jelent és a jövőndöt. És milyen különös, hogy éppen a röpké pillanatba sűrített múlt, jelen és jövő tud hálára ébreszteni és ad új lendületet hétköz-napjainknak.

Az értelmes és üdvös ünneplés tehát hármass tekintetű: felidézi nemcsak a múltat, hanem előre jelzi a jövőt, és az üdvös jövőért kinyilvánítja a jelen feladatait. Ezért hallunk a következőkben előadást a Református Szemle indulásáról. Felkért és nálunk elfogulatlanabb előadóink ezért értékelik ki sorjában lapunk 100 esztendejét – teológiai szakcsoportok szerint; és míg ez történik, reméljük, hogy körvo-nalazódnak azok a követelmények, feladatok is, amelyek lapunk jövőjét illetik.

Bevezető beszédemben nem kívánok kitérni arra, hogy miképpen lett a hajdani hivatalos lapból lehetőleg minden egyházi igényt kielégíteni kívánó folyóirat; mi-

² Vö. A Református Szemle szerkesztőségi nyílt ülése. Kolozsvár, 2004. június 9. Megnyitó. In: *Református Szemle* 2004/6, 625–628. A beszámoló részletesen közli az akkor elhangzottakat. *Előszó*. L. évfolyam, 1958, 198. A RSZ „gazdagítása” tekintetében ld. még: Juhász István: *A Református Szemle ötven éve. 1908–1958*. L. évfolyam, 1958, 199 skk. A megjelent írárok statisztikáját nézve ld.: Nagy László: *Két évtized a Református Szemle életéből*. XXLI. évfolyam, 1978, 297.; Somogyi Botond: *A Református Szemle élete 1978–1989 között*. 2005, XCVIII. évfolyam, 2005, 476–477.; *A Református Szemle élete 1978–1989 között*. 2005, XCVIII. évfolyam, 2005, 560.

³ A teljes névsor évszámokkal: Nagy Károly (1908–1917), Ravasz László (1918–1920), Makkai Sándor (1921–1924), Tavaszgy Sándor (1925–1928; 1937–1948), Vásárhelyi János (1929–1936), Darkó Ákos (1949–1958), Dávid Gyula (1959–1972), Tőkés István (1973–1984), Gálfy Zoltán (1984–1989), Nagy László (1990–1996), Bustya Dezső (1997–2000), Adorjáni Zoltán, Buzogány Dezső (2000–).

képpen váltak ki belőle más lapok a '89-es változások után, s lett mostanra tudományos szaklappá. Ezt korábban, majd pedig a Szemle centenáriumi első számának bevezető tanulmányában is felvázoltuk.⁴ Most csupán néhány vonatkozást szeretnék érinteni folyóiratunk múltja, jelene és jövője tekintetében.

Először is: néhány statisztikai adat. 1908. január 10-étől a Református Szemle 6753 írást közölt 50 994 oldalon. Az 1969 és 1988 között megjelent *Gyülekezeti melléklet*ének 796 oldalával együtt pedig összesen 51 790 oldalt tesz ki.⁵

E centenáriumi évben már megjelent 4 lapszám terjedelme már 1082 oldal. Ugyanis a 2007-es jubileumi számok teológiai diszciplínák szerint szemlézik folyóiratunk mostani szerzőit. Ez a szemle nem mutat teljes képet a szerzők táboráról. Viszont örömmel mondhatjuk: mindig van közölnivaló anyagunk, a számonkénti terjedelem megnőtt, sőt: általában fessegetjük a megadott keretet; és gyarapodott, színesedett a szerzők tábora.

⁴ Ld. Adorjáni Zoltán: *Száz éves a Református Szemle*. 2007/1, 3–10.

⁵ A *Református Szemle statisztikai adatai*, 1908–2007/1. (A 2007/1-es számban közölt statisztika kiegészített változata.)

1908–1958		Írások száma	Oldal	%
Cikkek, tanulmányok		3700		
Elmélkedések, bibliamagyarázatok, prédikációk		600	28 142	
1958–1978				
Biblikum (bibliai teológia, hermeneutika, ÓT, ÚT)		121		19,53%
Gyakorlati teológia (hom., lit., énekeskönyv, katek., pojim. stb.)		219		35,43%
Rendszeres teológia		89		14,40%
Egyháztörténet (egyetemes, hazai, életrajz, kiadványok stb.)		189	8906	30,58%
1979–1989				
Biblikum		131		19%
Gyakorlati teológia		429		63%
Rendszeres teológia		41		6%
Egyháztörténet		176	5710	26%
1990–2003				
Biblikum		148		23%
Gyakorlati teológia		162		25,5%
Rendszeres teológia		102		16,1%
Egyháztörténet		222	4894	35%
2004–2006				
Biblikum		26		19,54%
Gyakorlati teológia		25		18,79%
Rendszeres teológia		24		18,04%
Egyháztörténet, művészettörténet		58		43,60%
Különfélék – Varia (Bibliopolium, Novum)		128	2260	
2007/1–4				
Biblikum		16	215	Összesen 1082 oldal.
Gyakorlati teológia		10	150	
Rendszeres teológia		15	190	
Egyháztörténet		14	322	
Különfélék – Varia (Bibliopolium, Novum)		108	205	
		6753	50994	
<i>Gyülekezeti melléklet, 1969. júl.–aug. – 1988. márc.–ápr.:</i>			796	
Összesen:			51790	

Ebben az esztendőben a Református Szemle 900 példányban jelenik meg. Állandó előfizetőink a parókiák, de vannak más belföldi és külföldi megrendelőink is.

Másodsor: tervben volt a Szemle szakszerű repertóriumának kiegészítése. Ez a terv sajnos elakadt, mert felvállalója túl későn jelezte, hogy mégsem tudja megvalósítani a feladatot. Ellenben megvan már a 99 év digitalizált változata – több szorgos ifjú tanítvány munkája révén. Az itt kiállított Szemle-számok mellett már bele is tekinthetnek a programba. Ez majd a jövő év elején kerül forgalomba, amikor beledolgozzuk az ez évi számok anyagát is. Emellett azt is igyekszünk megvalósítani, hogy a 2008/1-es számmal kezdődően egy Szemle-honlapon is lehessen követni, elérni a megjelenő anyagot.

Harmadszor: Mivel tudományos folyóirattá lettünk, a jelen követelményeinek megfelelően meg kell szerezni a tudományos elismertetést. Ezt szerzőink tudományos munkájának hivatalos értékelése végett is meg kell tennünk. Igen sokféle új követelménynek szükséges eleget tennünk. De már tettünk lépéseket. (Évégből közlünk idegen nyelvű összefoglalásokat vagy éppen nemzetközi nyelven – németül, angolul – írt tanulmányokat is.)

Köszönjük megrendelőink anyagi támogatását, mert e nélkül nem lehetne éltetni a Szemlét; az Erdélyi Református Egyházkerület elnökségének pedig, hogy felvállalta a terjedelmesebb jubileumi számok kinyomtatásához szükséges többletkiadást és rendezvényünk költségeit.

Isten éltesse még sokáig a 100 éves Református Szemlét, annak volt és jelenlegi szerzőit és szerkesztőit, valamint megrendelőit!

Szolgálja az immár teológiai tudományos jellegű Református Szemle ez után is Isten dicsőségét és Krisztus egyházát! A szerkesztőség nevében pedig azt kívánjuk, amit hajdan id. Dávid Gyula fogalmazott meg frappáns üzenetként a 70 éves Szemlének: *a szerzők, amikor írnak, becsülik meg az olvasókat; az olvasók becsülik meg az írókat, s mindketten becsülik a Szemlét.*⁶

A díjazott főszerkesztők: Tőkés István és Gálfy Zoltán

Adorjáni Zoltán
főszerkesztő

⁶ *Látogatóban D. Dr. Dávid Gyulánál a Dónáth úton. LXXI. évfolyam, 1978, 311.*